
Zasady odpowiedzialności materialnej pracowników za szkody wyrządzone czynem przestępnym organizacjom socjalistycznym w Rumunii : [recenzja artykułu G. Mohanu opublikowanego w czasopiśmie "Justitia Nuova"]

Palestra 7/10(70), 76-77

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

części ogólnej nowoczesnych kodeksów karnych (przepisy dotyczące usiłowania, współuczestnictwa, obrony koniecznej itd.). Trzecia część określa środki ochrony społeczeństwa przed przestępczością.

W części drugiej szczególną wagę przywiązuje się do dania ogólnych definicji czynów przestępnych, rezygnując definitywnie ze starego systemu opisów kazuistycznych, któremu hołdował dotychczas ustawodawca szwedzki.

Nowym „duchem” przesiąknięta jest w szczególności część trzecia kodeksu, stanowiąca wynik syntezy czynników prewencji szczególnej i ogólnej. Wybór formy reakcji w razie popełnienia przestępstwa oddaje kodeks sędziom, którzy powinni zastosować najbardziej odpowiednie środki zmierzające do reintegracji społecznej skazanego. Granice sankcji karnych za popełnienie poszczególnych przestępstw karnych są w nowym kodeksie niesłychanie rzadko określane w sposób imperatywny, przez co pozostawia się sędziemu w tym zakresie dużą swobodę.

Katalog sankcji karnych w nowej ustawie obejmuje: uwięzienie (zlikwidowano znaną dawniej karę ciężkich robót przymusowych), grzywnę, ostrzeżenie, odwołanie i sankcje dyscyplinarne. Pozostawiono tylko jedną formę środka zabezpieczającego, mianowicie umieszczenie w odpowiednim zakładzie.

Skazanie warunkowe może nastąpić bez orzeczenia wysokości kary lub z „oddaniem pod dozór ochronny” (*probation*). Co się tyczy recydywy, to zniesiono obowiązek brania jej pod uwagę jako okoliczności obciążającej.

Wprowadzono zasadę, że orzeczenie kary pozbawienia wolności może nastąpić tylko wtedy, kiedy niemożliwe jest osiągnięcie celu reedukacji sprawcy czynu przestępnego za pomocą innego środka.

Szczególną wagę przywiązuje ustawodawca szwedzki do aspektów reedukacyjnych w stosunku do nieletnich i młodocianych przestępców, jako też do zagadnienia leczenia przestępców chorych psychicznie. W stosunku do tych ostatnich nie wydaje się wyroków uniewinniających z zaleceniem leczenia, lecz tylko decyzje sądowe o oddaniu na leczenie.

Zasady odpowiedzialności materialnej pracowników za szkody wyrządzone czynem przestępnym organizacjom socjalistycznym w Rumunii

omawia na łamach „*Justitia Nuova*” G. Mohanu. Podkreślając głęboką więź między zasadą ochrony własności socjalistycznej a regułami określającymi zasady odpowiedzialności materialnej pracowników za szkody wyrządzone organizacjom socjalistycznym przez czyn przestępny, autor poddaje analizie szereg kwestii związanych z tą instytucją prawa socjalistycznego.

Mimo że odpowiedzialność pracowników rodzi się na podłożu stosunków pracy, została ona uregulowana w przepisach ogólnych prawa cywilnego. Rumuński kodeks pracy zawiera bowiem w tej materii odesłanie do przepisów kodeksu cywilnego (w grę wchodzi te jego przepisy, które normują kwestie odpowiedzialności z tytułu szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym). Stąd też przy ocenie wysokości szkody, jakiej wskutek popełnienia przez pracownika przestępstwa doznała dana organizacja socjalistyczna, należy uwzględnić nie tylko „bezpośredni uszczerbek”, lecz także korzyści, które wskutek czynu pracownika dana insty-

tucja utraciła. Jeżeli przestępstwo popełniło kilka osób wspólnie, odpowiadają one solidarnie za wyrządzoną szkodę.

Autor wykazuje dalej, że stosownie do obowiązujących w tej materii przepisów i ustalonej praktyki Sądu Najwyższego Rumuńskiej Republiki Ludowej dyrekcja organizacji, która doznała szkody, ma prawo potrącić swą należność z przysługującego sprawcy wynagrodzenia za pracę, również w wypadkach, gdy szkoda stanowi wynik popełnionego czynu przestępnego.

Autor podkreśla obowiązek natychmiastowego zawiadomienia organów ścigania karnego o każdym wypadku powstania szkody, co do której istnieje prawdopodobieństwo, że wynika ona wskutek popełnienia przestępstwa.

Autor wskazuje również na to, że zgodnie z przyjętą praktyką terminy przedawnienia przewidziane w przepisach kodeksu pracy nie biegną (ulegają zawieszeniu) przez czas trwania postępowania karnego przeciwko pracownikowi. Gdy pracownik został w postępowaniu karnym uniewinniony, organizacja socjalistyczna może wnieść w terminie przewidzianym przez kodeks pracy powództwo o odszkodowanie. Sąd działa w takim wypadku jako organ jurysdykcji z zakresu prawa pracy.

Sądowe postępowanie karne w sprawach młodocianych w Rumunii

omawia na łamach nr 6 z 1963 r. „*Justitia Nuova*” E. Gergely. Podkreślając szczególną wagę, jaką państwo przywiązuje do problemu wychowania młodzieży, a w szczególności kładąc nacisk na troskę o reedukację młodocianych przestępców, autor rozważa najważniejsze problemy dotyczące karnego postępowania sądowego w sprawach młodocianych, wskazując na aspekty teoretyczne każdego z problemów, jakimi się zajmuje, i konfrontując je z rozwiązaniami przyjętymi przez praktykę wymiaru sprawiedliwości.

Szereg kwestii wywołało kontrowersje w doktrynie i doprowadziło do rozmaitych rozwiązań przyjętych przez praktykę. Sygnalizując te rozbieżności, autor stara się wskazać na tendencje dominujące w orzecznictwie sądowym, na rozwiązania przyjęte przez Sąd Najwyższy, niekiedy w formie wiążących wszystkie sądy wytycznych. Tak więc autor podkreśla: obowiązek prowadzenia śledztwa we wszystkich sprawach młodocianych, zakaz stosowania trybu przyspieszonego prowadzenia postępowania sądowego na podstawie art. 505¹ i nast. k.p.k., obowiązek wezwania do sądu przedstawiciela organów opiekuńczych, obowiązkowy udział prokuratora w postępowaniu oraz obowiązkowe zapewnienie obrony oskarżonemu.

Autor podkreśla także wagę, jaką przywiązuje się w postępowaniu do badania warunków, w jakich żył oskarżony. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że orzeczenie zapadłe bez przeprowadzenia głębokich badań w tym względzie jest nieważne.

Następnie autor zajmuje się analizą sposobu (form) stosowania środków zabezpieczających, tzn. oddaniem małoletniego pod ścisły nadzór rodziców lub innych osób oraz oddaniem małoletniego do zakładu wychowawczego.

Podkreśla on także, że orzeczenie sądowe uznające małoletniego za winnego popełnienia określonego czynu przestępnego i udzielające nagany może być podjęte tylko w obecności małoletniego.